

ÁLLATTENYÉSZTÉSHEZ KAPCSOLÓDÓ NÖVÉNYNEVEK

Dr. Kenéz Árpád
(Állattenyésztési Teljesítményvizsgáló Kft., Gödöllő)

A mai rohanó világban egyre kevesebb idő marad nagyon sok olyan fontos dologra, amely a saját jövőnk alapjaként szolgál. Ilyen két lényeges pillér a környezetünk és az utódaink. E két tényezőt pedig a környezeti neveléssel, a környezet ismeretének átadásával kapcsolhatjuk össze. Ezen tevékenység segítségével nemcsak gyermekeink és unokáink, de magunk is tanulhatunk. Megismerhetjük környezetünket, gyermekeink hozzáállását az őket körülvevő halmazhoz, továbbá elősegíthetjük, hogy a fogyasztói társadalomban még az unokáink, vagy akár dédunokáink is felelősen gondolkodhassanak a mindennapjaikban.

Az Állattenyésztési Teljesítményvizsgáló Kft. szemléletmódjában alapvető elem a környezettudatosság, hiszen cégünk a környezet sok fontos alkotóelemével kapcsolatban ad tanácsokat, információkat partnereink számára. Állatok és emberek táplálékát vizsgáljuk nap, mint nap. Olyan paraméterekkel kapcsolatban is végzünk méréseket, amelyeknek akár humán-egészségügyi kockázata is lehet.

Egy korábban megjelent könyv az „Állati növénykert, avagy a növényvilág állatkertje” (újra kiadott változata hamarosan kapható lesz majd az ÁT Kft-nél) alapján jött az ötlet, hogy elkészüljön egy olyan ismeretterjesztő kiadvány is, amely játékosan, könnyedén mutat be olyan növényfajokat, amelyek nevében állatnév vagy állattenyésztéshez

kapcsolódó tag található. Mind az első kötetet, mind a második könyv tervezetét úgy építettük fel, hogy tartalma 0-100 éves korosztályokat is megszólítsa, hiszen az állattenyésztés és állattartás, valamint a növénytermesztés mindig is az egyik legfontosabb bevételi és megélhetési forrás volt a magyar családok számára. Éppen ezért ezekben a közösségekben már gyerekkortól kezdve fontos, hogy megismerjük a minket körülvevő környezetet, s ezt a tudást a családi tradíciókkal, a néprajzi tudással, és a XXI. században már a modern technika nyújtotta lehetőségekkel is kiegészítsük.

Bár a második kötet még távlati terv, de jelen cikkben szeretnénk megmutatni a kedves olvasók számára, hogy hogyan is épülne fel a könyv egy-egy növényfajt bemutató fejezete.

A tejtöltő galajból készült szűrőn átöntött tej megalvadt a növényben található oltófermentum miatt.

FAJNÉV: TEJOLTÓ GALAJ (GALIUM VERUM)

CSALÁD: BUZÉRFÉLÉK (RUBIACEAE)

NÉV MAGYARÁZATA:

Már a régi görögök is leírták, hogy a növényből készített szűrőn átöntött tej megalszik. E jelenség tudományos háttere az, hogy a növény levelének 100 grammja 1 mg oltófermentumot tartalmaz.

NÉPI NEVEK, ELNEVEZÉSEK:

Csikófarak galaj, kásafű, Szent János virága, Szent Iván virága, Szent Iván seprűje, Szent Antal virága, Szent Antal füve, tej sugorító-fű, tejsugorító fű, tej alító Gálium.

ALAKTANI LEÍRÁS:

Sűrű bugát alkotó apró virágai sárgák, illatosak (kivéve az egyik alfajnak). Felálló szára hengeres, érdes-molyhos, 30-80 cm (esetenként magasabb is lehet). Levelei keskenyek, szálasak, kihegyesedők, keresztben átellenesen állnak (tehát a száron egymással szemben). A levelek tövében pálhalevelek is találhatóak, emiatt úgy tűnik, mintha a levelek egy-egy ponton teljesen körbeölelnék a szárat (ún. örv). Termése ikerkaszat (két termésrészre esik szét), mely két egyforma 1-1,5 mm-es lapított gömbre hasonlít. Az ikerkaszat megnevezése ebben a családban egyébként „petymeg”, amely egy cibetmacskaféle neve is egyben.

ÉLŐFORDULÁS, ÉLŐHELY:

Gyakori faj, elsősorban száraz gyepek, rétek, útszélek növénytakarásaiban virít.

VIRÁGZÁSI IDEJE:

júniustól-októberig

EGYÉB ÉRDEKESSEGEK, FELHASZNÁLÁSI LEHETŐSÉGEK, BABONÁK, HIEDELMEK:

Mivel a növény az oltófermentumon túl sárga színanyagot is tartalmaz a sajt készítésnél színező hatását is kifejti. Pl. a méltán híres Cheddar sajt színezése régen is ezzel a növényfajjal történt, azonban manapság már az Orleánfa terméséből nyert színezéssel (Annatto) érik el a jellegzetes narancssárgás színt!

A tejtoltó galaj megjelenése

A tejtoltó galaj termése

Pajzsmirigy problémák (alul és túlműködés, göb- és golyva) esetén használhat a belőle készült kenőcs vagy a tea, de máj-, epe és veseműködés zavaraira is megoldás lehet. A kávé- és kínafajok (korábban tonikgyártásnál használták fel) is ebbe a családba tartoznak.

TERMÉKENYÍTÉSI ADATOK ELEMZÉSE A SZAPORÍTÁS JAVÍTÁSÁÉRT

2. ÁBRA: AZ "A" MÓDSZERREL ELLENŐRZÖTT TEHENEK HAVONKÉNTI TERMÉKENYÍTÉSEINEK SZÁMA ÉS MEGOSZLÁSA A TERMÉKENYÍTÉSEK SORSZÁMA SZERINT | VIZSGÁLT IDŐSZAK: 2016.06.01 - 2017.05.31.

